Моніторинг колективних центрів. Україна
Раунд 1: Червень 2022

CCCM CLUSTER
SUPPORTING DISPLACED COMMUNITIES
www.cccmcluster.org

REACH Informing more effective humanitarian action

Контекст і методологія

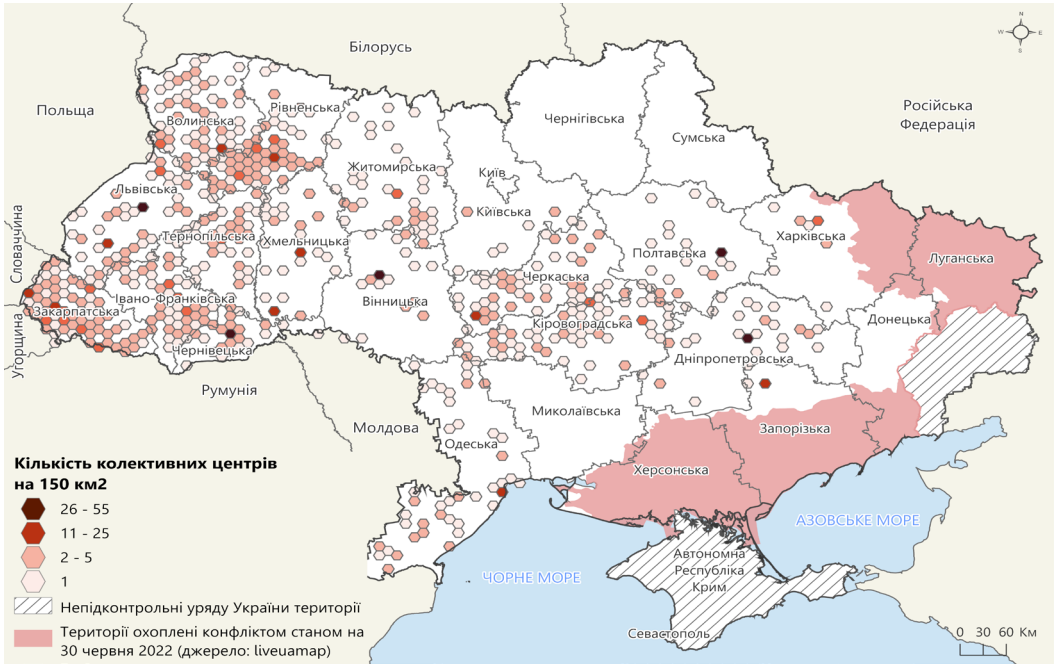
За оцінками Міжнародної організації з міграції (МОМ) станом на червень 2022 кількість внутрішньо переміщених осіб (ВПО) в Україні становить майже 6,27 мільйонів. За даними, наданими урядом України, на 30 червня 2022 у колективних центрах, розташованих на території 14 областей України, перебувало близько 950 967 осіб. Люди, які мешкають у колективних центрах, часто є найбільш вразливою групою ВПО, оскільки не мають фінансового та соціального ресурсу для оренди житла або обрання інших опцій для проживання.

Станом на 20 травня 2022 Кластер з Координації та Управління Колективними Центрами ВПО (CCCM) за підтримки REACH, UNHCR, IOM, ACTED, NRC та інших партнерів здійснили картографування **5670 колективних центрів** по всій території Україні. З урахуванням ситуації, що швидко змінюється, місцева влада та гуманітарні партнери намагаються залишатися максимально обізнаними стосовно чисельності, намірів та потреб ВПО, які мешкають у колективних центрах.

З метою забезпечення кластеру CCCM та інших партнерів регулярно оновлюваними та достовірними даними про кількість, місцезнаходження та потреби ВПО, що мешкають у колективних центрах, REACH за підтримки партнерів CCCM розпочав дослідження “Моніторинг колективних центрів” (МКЦ). **МКЦ складається із повторюваного щомісяця збору даних, у якому ключовими інформаторами виступають керівники колективних центрів. Збір даних здійснюється шляхом поєднання моніторингових візитів та телефонних інтерв’ю.**

Перший раунд МКЦ пройшов **у період з 6 до 25 червня 2022.** REACH за підтримки партнерів CCCM (Neeka, Neemia, Проліска, Право на захист, ROKADA, ACTED, ТТА) провели **інтерв’ю з ключовими інформаторами** (ІКІ) - керівниками колективних центрів, - які надали запитувану інформацію про центри. Загалом було здійснено моніторинг **1541 центрів у 18 областях України**. У даному інформаційному бюлетені узагальнено основні результати першого раунду моніторингу колективних центрів. Оскільки відбір ключових інформантів здійснювався не випадково, а цілеспрямовано, наведені результати слід вважати індикативними.

Мапа 1: Картограма щільності колективних центрів, розташованих на території України, на 150 км² (червень 2022)

1,541 колективних центрів, моніторинг яких проведено гуманітарними організаціями

Охоплено 18 областей:

Черкаська	**105**	Хмельницька	**51**	Рівненська	**146**
Чернівецька	**90**	Кіровоградська	**97**	Тернопільська	**78**
Дніпропетровська	**87**	Київська	**10**	Вінницька	**61**
Житомирська	**52**	Львівська	**127**	Волинська	**137**
Івано-Франківська	**103**	Одеська	**74**	Закарпатська	**221**
Харківська	**18**	Полтавська	**59**	Запорізька	**25**

57,317 Кількість осіб, які, як повідомляється, перебувають у колективних центрах на момент збору даних[3]

126,241 Заявлена загальна місткість колективних центрів

Зворотній зв’язок: CCCM Cluster Ukraine. Електронна адреса: ukrkicccm@unhcr.org

1. Міжнародна організація з міграції, Таблиця з відстеження переміщення (DTM), Раунд 6
2. Дані про кількість ВПО, що мешкають в колективних центрах, взято з інтерактивної інформаційної панелі “Там, де вас чекають” (дані доступні по 14 областях України).
3. Кількість ВПО, які перебувають у колективному центрів, стосується лише вибірки (976 центрів) і тому не відображає ситуацію у всіх 1541 колективних центрах, в яких було проведено дослідження. Також, цифри відображають заповненість центрів на момент збору даних.

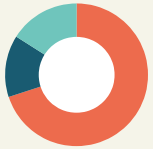
Моніторинг колективних центрів. Україна
Раунд 1: Червень 2022

CCCM CLUSTER
SUPPORTING DISPLACED COMMUNITIES
www.cccmcluster.org

REACH Informing more effective humanitarian action

Ключові показники

Колективні центри, за формою власності[4]:

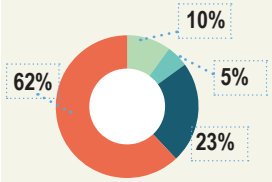

Комунальна 70% (n=1071)
Державна 14% (n=254)
Приватна 16% (n=216)

Найбільш поширені типи будівель, в яких розташовуються колективні центри:

Школа	34%
Дитячий садок	22%
Гуртожиток	17%
Готель/хостел	4%
Житловий будинок	3%
Релігійна споруда	3%
Інше[5]	17%

Середня тривалість перебування ВПО у колективному центрі, за даними КІ:

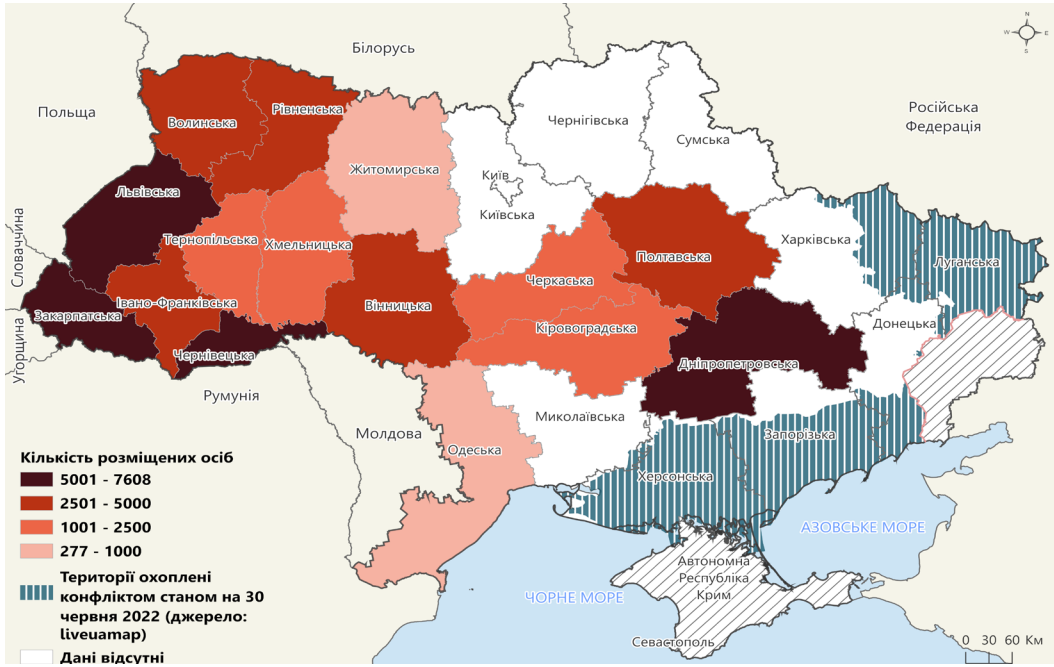
1-3 дні
Менше тижня
Менше місяця
1 місяць та довше

Демографія

Колективні центри, як правило, приймають ВПО, які не мають фінансової можливості або підтримки у пошуку іншого житла на території місця свого переміщення. Центри можуть запропонувати тимчасове проживання протягом кількох днів, тижнів, або на більш тривалий період.

Велика кількість центрів, розташованих у певній області, не означає, що в таких центрах мешкає значна кількість ВПО. Зокрема, відповідно до МКЦ, серед 4 областей з найбільшою кількістю ВПО, що мешкають у колективних центрах, - Львівська, Закарпатська, Чернівецька і Дніпропетровська (див. Мапу 2).

Мапа 2: Кількість ВПО, що мешкають у колективних центрах, моніторинг яких здійснено у червні, по областях

Загалом, **11 290 домогосподарств (ДГ)** перебували в колективних центрах під час збору даних протягом 1-го Раунду "Моніторингу колективних центрів".

Наявність вразливих груп серед ВПО, що мешкають у колективних центрах (згідно з даними, наданими КІ):

Жінки похилого віку	77 %
Чоловіки похилого віку	59 %
ДГ, очолювані жінками	36 %
Вагітні або годуючі жінки	19 %
Особи з інвалідністю	18 %

42% опитаних центрів повідомили, що в них відсутній план розміщення людей. Згідно із зазначеним планом визначаються окремі зони для людей або груп зі спеціальними потребами, таких як: людей з інвалідністю, осіб похилого віку, вагітних жінок.

60% КІ повідомили про розміщення кількох домогосподарств у спільній кімнаті, а **26%** повідомили, що всі ВПО розміщуються в одному загальному приміщенні.

28% центрів повідомили про поділ кімнат за гендером.

25% КІ опитаних центрів зазначили про відсутність приватності в спальній зоні в якості проблеми, пов'язаної з умовами проживання.

77% КІ повідомили про доступність мешканцям центру інформації про можливість працевлаштування.

80% КІ повідомили про доступність мешканцям центру інформації про наявні варіанти розміщення за межами центру.

Наміри щодо переміщення

З 1541 центрів, з якими сконтактували з приводу проведення моніторингу, 568 повідомили, що наразі у них перебуває менш ніж 10 ВПО, є повністю порожніми або припинили функціонувати в якості колективного центру.

Загалом, 7% ВПО повідомили, що **планують виїхати з центру протягом 2 тижнів** з моменту збору даних. Проте, порівняно з іншими регіонами, цей відсоток був вищим у Дніпропетровській (22%) та Вінницькій (18%) областях.

З тих ВПО, які повідомляють про намір залишити колективний центр, 58% планують повернутися до місця свого постійного проживання, а 32% - переїхати до орендованого житла.

18% КІ повідомили, що протягом місяця, що передував збору даних, мали місце випадки виселення ВПО з центрів. Найбільший відсоток виселень - серед колективних центрів Західного регіону (Закарпатська область – 33%, Івано-Франківська область – 32%, Хмельницька область – 27%). **Найчастіше причиною виселення зазначалось визнання території місця постійного проживання ВПО безпечною.**

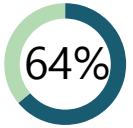
Захищеність

центрів повідомили, що їх відвідували соціальні працівники.

центрів повідомили, що мають систему перенаправлення, за допомогою якої люди, які перебувають у групі ризику або є незахищеними, можуть отримати допомогу.

КІ повідомили про можливість отримання у центрі психо-соціальної допомоги (ПСД) для дорослих. В основному, це консультаційні послуги (33%).

4. До форм власності колективних центрів включається: державна (власність держави), приватна, комунальна (власність територіальних громад - майно, що використовується для загальних потреб громади та керується відповідними органами місцевого самоврядування).
5. Інші типи будівель включають: санаторій/табір/база відпочинку ("цілорічний тип"), лікарню, адміністративні будівлі, будівлі органів влади, будинок-інтернат, спорткомплекси. Уцілому, опцію "Інше" було обрано менш ніж 3% опитаних центрів.

Моніторинг колективних центрів. Україна
Раунд 1: Червень 2022

CCCM CLUSTER
SUPPORTING DISPLACED COMMUNITIES
www.cccmcluster.org

REACH Informing more effective humanitarian action

Управління центрами

53% центрів **керуються органами влади**, у той час як стосовно 32 % - управління здійснюється неурядовими організаціями. Рештою центрів керують приватні особи, релігійні та інші організації.

34% опитаних КІ повідомили, що **персонал / керівництво перебуває у центрі 24 години** на добу, у той час як 47% зазначили, що персонал присутній у центрі лише вдень.

80% центрів повідомили про наявність **системи реєстрації новоприбулих ВПО.** Приблизно в половині центрів (51%) реєстрація проводиться у паперовому вигляді, у 49% центрів така реєстрація здійснюється комп'ютеризовано.

53% опитаних КІ зазначили, що мають письмові **Правила перебування** у центрі.

92% центрів повідомили, що **не стягують жодної плати з ВПО**, у той час як 3% повідомили по стягнення плати за комунальні послуги, також у 3 % центрів стягується плата за проживання.

Умови перебування в центрі

80% опитаних центрів не забезпечують ВПО **місцями, які замикаються,** для зберігання особистих речей.

76% центрів повідомили про наявність на території центру **ігрових майданчиів або зон відпочинку** для дітей, водночас 36% зазначили про відсутність у центрі зон відпочинку / спільних зон для дорослих.

67% центрів повідомили про наявність **бомбосховища** у безпосередній близкості (на відстані 10 хвилин пішки) від центру.

89% КІ зазначили, що **керівництво центру самостійно розглядає скарги**. 14% центрів повідомили про створення окремих телефонних ліній для скарг і пропозицій.

Проживання та непродовольчі товари

КІ повідомили про наступні проблеми, які пов'язані із проживанням у центрі та стосуються стану інфраструктури[6]:

Проблеми з системою каналізацією	13 %
Проблеми з водопостачанням	10 %
Відсутність опалення	9 %
Відсутність електропостачання	8 %

Хоча **відсутність опалення** не часто згадувалась як проблема в масштабах країни, частіше про це як значну проблему зазначають в Одеській, Полтавській та Житомирській областях (15% відповідно)[6].

Про **відсутність електропостачання** частіше звітували у Львівській (21%), Івано-Франківський (17%) та Київській (15%) областях.

Відсоток центрів, які повідомили про необхідність проведення ремонту та незначних будівельних робіт[7]:

Двері потребують ремонту	25 %
Вікна потребують ремонту	22 %
Пошкодження підлоги	18 %
Тріщини у стінах	17 %

Основну частину центрів, що потребують ремонту та незначних будівельних робіт, становлять гуртожитки. У Львівські області 35% центрів потребують ремонту / заміни дверей та вікон. У Київській, Чернівецькій та Закарпатській областях найчастіше повідомлялось про необхідність усунення тріщин у стінах (30%).

Найбільш затребуваними непродовольчими товарами, а також предметами, пов'язаними із проживанням у центрах, є постільна білизна, ковдри та матраци.

Забезпечення водою, засобами для прибирання та предметами гігієни

43% центрів повідомили, що для поточного рівня заповненості кількість душових / ванних кімнта є недостатньою.

66% центрів зазначили, що душові / ванні кімнати **не розділені за ознакою статті**, так само як і **41% туалетів,** розташованих в опитаних центрах. Крім того, **90% КІ зазначили про відсутність у центрах душових / ванних кімнат для людей з особливими потребами**.

71% центрів повідомили, що мають **постійний доступ до гарячої води**, у той час як 17 % зазначили про доступ до гарячої води у певні години, 6% - у залежності від сезону, **6% повідомили про відсутність доступу до гарячої води взагалі**.

Серед областей, які найчастіше повідомляли про **обмежений доступ до гарячої води**:

Чернівецька	49 %
Харківська	45 %
Рівненська	28 %
Вінницька	28 %

33% центрів, КІ яких повідомили про **відсутність пральних машин**, доступних для використання мешканцями центру. Серед навчальних закладів цей відсоток вищий (40%).

Найбільш затребуваними предметами гігієни є шампунь / мило для індивідуального користування, пральний порошок, туалетний папір, а також підгузки для дорослих.

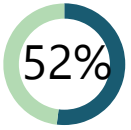
Продовольча безпека

Найчастіше зазначені способи отримання продуктів харчування в центрі:

Надається центру НУО	54 %
ВПО купують або готують їжу самостійно	43 %
Надається центру органами влади	29 %
Люди годуються у "соціальних" ресторанах	12 %

центрів повідомили про наявність **кухонь та можливість їх використання ВПО для приготування їжі.**

центрів повідомили про **потребу у посуді для приготування та споживання їжі** у спільних місцях. Найчастіше повідомлялось про недостатність кількості каструль, сковорідок та електричних чайників.

центрів повідомили про потребу у **продуктах харчування**, таких як: рибні чи м'ясні консерви, свіже м'ясо та овочі. Відсоток таких центрів вищий у Закарпатські (76%), Чернівецькій (72%) та Львівській (70%) областях.

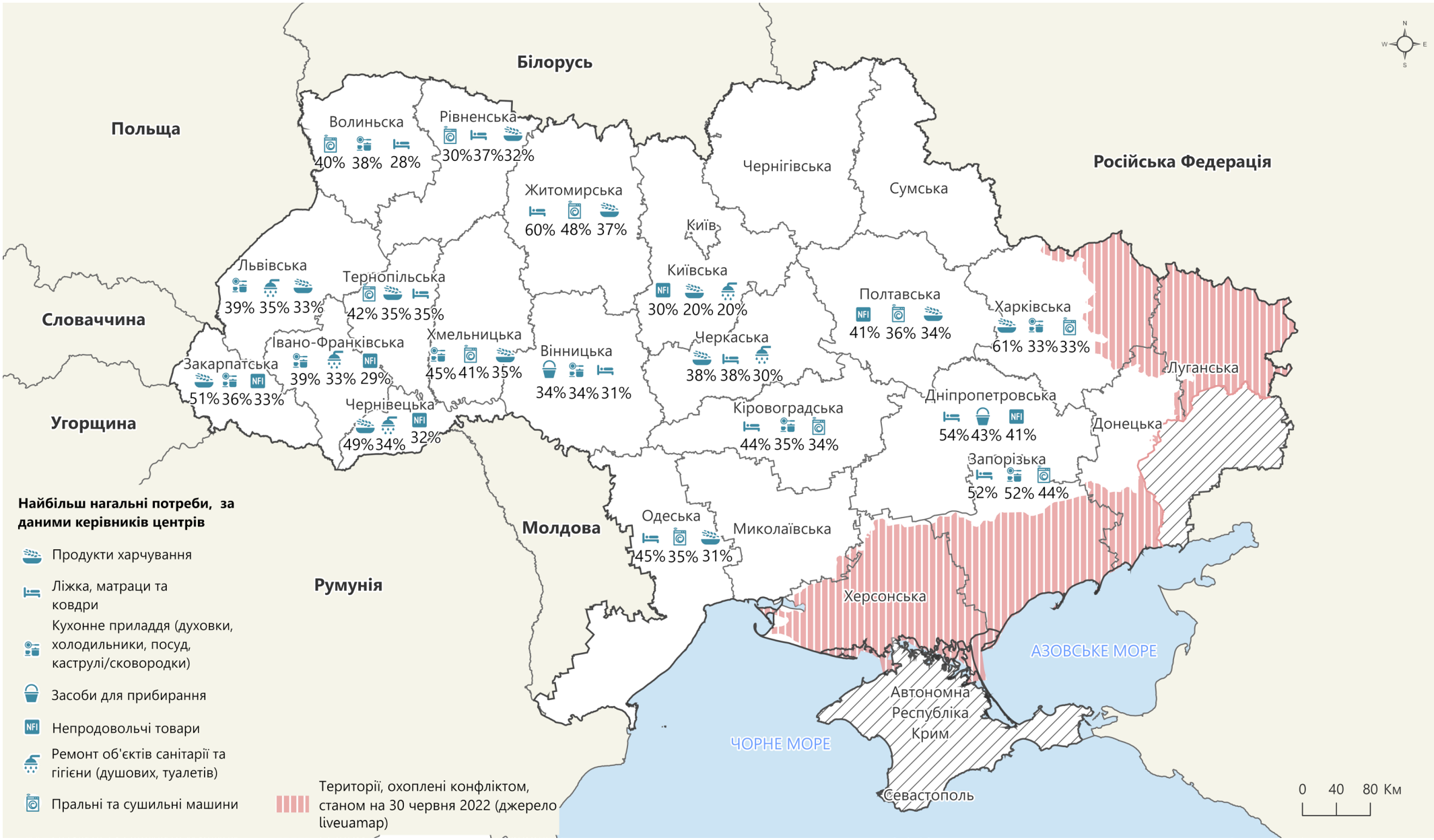
6. КІ повідомляли про "Відсутність опалення", виходячи з досвіду проходження опалювального сезону протягом березня-квітня 2022, тому результати слід вважати індикативними. Наступний опалювальний сезон в Україні розпочнеться у жовтні 2022.
7. Допускається обрання кількох варіантів відповідей. Загальна сума може перевищувати 100%.

Моніторинг колективних центрів. Україна
Раунд 1: Червень 2022

CCCM CLUSTER
SUPPORTING DISPLACED COMMUNITIES
www.cccmcluster.org

REACH Informing more effective humanitarian action

Найбільш нагальні потреби за даними керівництва колективних центрів[8]:

8. КІ було запропоновано обрати 3 найбільш нагальні потреби колективного центру, тому потреби у кожній області обрано з урахуванням категорій, про які повідомлялось найчастіше.